

YANGI RENESSANS BOSQICHIDA PEDAGOGIK TA'LIM INNOVATSIYON KLASTERINING TA'LIM MUASSASALARI O'RTASIDA HAMKORLIK IMKONIYATLARI

Raxmonov Azamat Ruzvonovich

TVCHDPI "Umumiy pedagogika"

kafedrasi katta o'qituvchisi

Tel: +998(94)5145579, a.raxmonov@cspi.uz

Annotatsiya: Maqolada bugungi kunda oliy ta'lim tizimidagi yangi islohatlar va pedagogik ta'lim innovatsiyon klasterining samarali imkoniyatlari to'g'risida hamda yangi renessansni navbatdagi bosqichi yuzasidan ham fikr yuritildi.

Tayanch iboralar: Renessans, yangi O'zbekiston, ta'limda intensivlik, malaka, metod, klaster, pedagogik ta'lim, maktab laboratoriyasi.

Аннотация: В статье говорилось о новых реформах в системе высшего образования и эффективных возможностях инновационного кластера педагогического образования, а также об очередном этапе нового ренессанса.

Ключевые фразы: Ренессанс, новый Узбекистан, интенсивность в образовании, квалификация, метод, кластер, педагогическое образование, школьная лаборатория.

OPPORTUNITIES FOR COOPERATION BETWEEN EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE INNOVATION CLUSTER OF PEDAGOGICAL EDUCATION IN THE NEW RENAISSANCE

Rakhmonov Azamat Ruzvonovich

TVCHDPI "General pedagogy"

senior teacher of the Department

Phone: +998(94) 5145579

a.raxmonov@cspi.uz

Annotation: the article focuses on the new reforms in the higher education system and the effective opportunities of the innovation cluster of pedagogical education, as well as on the next stage of the new renaissance.

Base phrases: Renessans, new Uzbekistan, intensity in education, qualification, method, cluster, pedagogical education, school laboratory.

O'zbekiston Respublikasida oliy ta'limni tizimli isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, zamonaviy bilim va yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlariga ega, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, oliy ta'limni modernizatsiya qilish, ilg'or ta'lim texnologiyalariga asoslangan holda yagona tizim yaratish maqsadini yuzaga keltirdi. Yangicha fikrlash asosida yoshlarni milliy qadriyatlarimizga va ananalarga sadoqatli ruxda ong-shurini o'stirish ham davlat va jamiyatning oldida ulug'vor vazifadir. Ayniqsa ta'limni zamonaviy shaklga keltirish barcha ta'lim muassasalari singari Toshkent viloyati chirchiq davlat pedagogika institutini ham oldiga ulkan pirovard maqsadni qo'ydi. Asosan institut Respublika ta'lim tizimida pedagoglar assosatsiyasini yaratish va uning zamirida barcha ta'lim muassasalarni uzluksiz ta'lim bo'g'inida uzviy aloqani o'rantishni yagona yo'l sifatida

ko'rsatib berdi. Ta'lim faoliyatida eng asosiy vazifa bo'lajak o'qituvchilarni o'z navbatida ishlash bilan bog'liq muammolarini muddatidan oldin yechim imkoniyatini barqaror amalga oshirdi. Mazkur masala O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 27 iyuldagi "Toshkent viloyati chirchiq davlat pedagogika institutini tashkil etish to'g'risidagi" PQ-3152 sonli qarorida muhim vazifalar quyidagicha belgilandi:

-Toshkent viloyatidagi maktabgacha, maktab va maktabdan tashqari ta'lim muassasalari uchun pedagog kadrlar tayyorlash, shuningdek, pedagogik kadrlar va soha mutaxassislarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish muassasalarining ilmiy-metodik bazalarini shakllantirishni muvofiqlashtirish va o'quv-metodik rahbarlikni amalga oshirish;

-pedagogika sohasidagi talab va ilg'or xorijiy tajriba, o'quv jarayoniga zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etishni hisobga olgan holda, viloyat ta'lim muassasalarida davlat ta'lim standartlari, o'quv reja va dasturlarini tizimli ravishda takomillashtirishni amalga oshirish;

-viloyatdagi pedagogika sohasida ilmiy-uslubiy ishlar, jumladan fundamental, amaliy va innovatsion ilmiy izlanishlar olib borishni muvofiqlashtirish;

-viloyat ta'lim muassasalari ilmiy-pedagogik salohiyatini oshirish, jumladan oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagogik kadrlarni maqsadli tayyorlash asosida, pedagogika sohasini rivojlantirishning strategik vazifalaridan kelib chiqqan holda, viloyatdagi ta'lim muassasalari rahbar xodimlari va mutaxassislari malakasini sifatli oshirish va qayta tayyorlash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirilishini ta'minlash zaruriyatidir. Jumladan muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev so'nggi yillarda ta'lim sohasini isloh qilishga, kadrlar tayyorlash sifatini tubdan takomillashtirishga, xususan, tizimga rivojlangan xorijiy mamlakatlar tajribasini tatbiq etishga jiddiy e'tibor qaratmoqda. Bu boradagi islohotlar 2017 yil 20 apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2017 yil 22 maydagi "Oliy o'quv yurtidan keyingi ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi, 2017 yil 8 avgustdagi "O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi faoliyatini takomillashtirish to'g'risida"gi, 2017 yil 30 sentyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim vazirligini tashkil etish to'g'risida"gi Prezident Qarorlarida o'z aksini topgan. E'tibor beradigan bo'lsak, mazkur qarorlarda uzluksiz ta'lim tizimining deyarli barcha turlari qamrab olinganligini ko'rishimiz mumkin. Toshkent viloyati ta'lim tizimida mavjud kamchiliklarni o'rganish va ularning tahlili shuni ko'rsatdiki, pedagogik ta'lim yo'nalishlarini muvofiqlashtirish, istiqbolni rejalashtirish, ta'lim bosqichlari o'rtasidagi aloqa va integratsiyaning sustligi, ta'lim subyektlari faoliyatidagi tarqoqlik hududda pedagog kadrlarga bo'lgan ehtiyojning qondirilmasligi va ta'lim sifatining pasayishini keltirib chiqargan. Yuqoridagi holatlardan kelib chiqqan holda institut viloyat bo'yicha pedagogik ta'lim innovatsion klasterini yaratish bilan bog'liq yangi tizimni o'zining ustuvor strategik yo'nalishi sifatida muayyan ishlarni amalga oshirishni ustuvor vazifa etib belgiladi. Ushbu tizim sanoat sohaslarida, qishloq xo'jaligining qator tarmoqlarida, hamda iqtisodiyotning ishlab chiqarish bo'g'inlarida samarali hisoblanib klaster usulini ta'lim tizimiga ham tatbiq etishni ehtiyoj sifatida ko'rsata oldi. Eng asosiysi, ishlab chiqarish sohaslarida xomashyoni yetishtirish, qayta ishlash va tayyor mahsulotga aylantirish hamda uni realizatsiya qilish ketma-ketligi zanjiri mavjud bo'lsa, mazkur ketma-ketlik pedagogik ta'lim tizimida ham inson kapitali ko'rinishida amalga oshishi kuzatiladi. Bu esa kadrlar ishlab chiqarishda samarali bo'lgan klaster modelini ta'lim tizimiga joriy etish nazariy jihatdan mumkin ekanligini ko'rsatadi. Ya'ni o'quvchi, talaba, o'qituvchi va professor o'qituvchi harakatli o'zaro zanjir mexanizmini yaratadi. Institut asosiy ishlab chiqarish ob'ekti hisoblanib maktab ta'limi va maktabgacha ta'lim muassasalariga asosiy kontakti klasterlashtiradi. Toshkent viloyati xalq ta'limi boshqarmasi va institut o'rtasida o'zaro memorandum klasterini faoliyatini o'zaro ta'minlashga yordam beradi.

Har bir tuman va shaxar xalq ta'limi bo'limlari talim hamkorligiga asoslanib o'zaro yo'l xaritalari va shartnomalarni belgilashi maqsadga muvofiq hisoblanadi. O'z navbatdagi asosiy bo'g'in maktablar bilan bog'liq hisoblanib, ya'ni "Mahoratli, ilg'or, Tajribali, Mobilli, interfaol, menejment, olimlar va shu singari maktablarni vujudga keltiradi. Bu kabi maktablar institutning klasterini tashkiliy bosh mezonini bo'lishi kerak. Yaxlit pedagogik tushunchalar sifatida klasterini tarkibiy faoliyatida professor-o'qituvchi, ilmiy tadqiqotchi, ilmiy ishni muammoli taxliliy imkoniyatini olib borishda bevosita maktab ta'limi asoslanadi. Institut qoshida pedagogik ta'lim innovatsion klasterini boshqaruvi maktab laboratoriyasi(tajriba sinov) maydonchasida har qanday muammoni o'rganish va bu yuzasidan ilmiy maqolalar tayyorlash nafaqat professor-o'qituvchilar balki maktab o'qituvchilarini ham ilmiy ijodkorlikka o'rgatish zaruriyatini qanoatlantiradi. Klaster tizimidagi

asosiy jarayon o'quvchi-talaba, talaba-maktab o'qituvchisi, maktab o'qituvchisi-professor o'qituvchi sifida o'zaro hamkorlikni qat'iy o'rnatadi. Yagona maqsad kasbiy konponentlikni vujudga keltirish hamda professyonallikni ta'minlashdir. O'quvchilarda bilimdonlikni barqarorlashtirish va ta'limga qiziqishni munosib jixatlarini, ya'ni metodik ta'minotni mustahkamlash lozim. Talimni yordamchi shaklini ham maktab ta'limida kuchaytirish zarur. Qo'shimcha darslarni faqat maktab o'qituvchilari emas balki oliygoxning yuqqori 3-4-kurs talabalarini ham jalb qilish kerak. O'quvchi nazarida bir xillik darslarni talabalar ishtirokida o'zgartirib turish yangi bilimmlarni olishga va zerikishlarni oldini oladi. Metodikalar yangilanishi yuzaga keladi. Bu esa tajribali maktab o'qituvchisi va bilimdon talaba aloqalarini mustahkamlaydi sog'lom pedagoik iqlim asosida faoliyatni yangilashga erihtiradi. Keyingi asosiy maslalardan biri bu- Renessans nima? Nega Uchinchi Renessans deyilmoqda? "Renessans" lug'aviy fransuzcha "qayta tug'ilish" degan ma'noni anglatadi. Atama sifatida uning mazmuni ancha keng: madaniyatda, ilm-fanda, san'atda, ta'lim-tarbiyada, umuman, jamiyat hayotida uzoq muddatli turg'unlikdan keyin qayta jonlanib, tez rivojlanishni, ijtimoiy ong va qadriyatlar tizimi yangi sifat bosqichiga chiqishini bildiradi. Ilk bor atama Yevropada o'rta asrlar mutaassibligidan keyin 15-16 asrlardagi rivojlanish davriga nisbatan qo'llanilgan. Renessans atalmish mazkur ijtimoiy hodisa o'zbek tiliga Uyg'onish davri deb o'girilgan. Avstriyalik atoqli sharqshunos Adam Mesning 1909-yilda "Musulmon Renessansi" nomli fundamental asari chop etilgan. Shundan buyon Renessans faqat Yevropaga oid hodisa emasligi, uni Sharq xalqlari yevropaliklarga nisbatan avvalroq boshdan kechirgani to'g'risidagi qarashlar va tadqiqotlar paydo bo'la boshladi.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning Yangi O'zbekistonni barpo etish g'oyasi va Uchinchi Renessans asosini yaratish borasidagi tashabbusi bugun realikka ko'cha boshlagani, Yangi O'zbekiston va Uchinchi Renessans so'zlari hayotimizda o'zaro uyg'un va hamohang bo'lib yangrayotgani, xalqimizni ulug' maqsadlar sari ruhlantirayotgani ta'kidlanadi. Shu bilan birga, yurtimiz zamin tarixida ikkita buyuk Uyg'onish davriga beshik bo'lgani, dunyo ilm-fani rivojiga ulkan hissa qo'shgan ulug' mutafakkirlarni yetishtirib bergani mahorat bilan qalamga olingan. Ayniqsa, Uchinchi Renessansga qo'yilayotgan poydevor va yangi tamaddun asoslari aniq dalillar asosida ochib berilgan. Zotan, qaysi zamonda bo'lmasin, buyuk evrilishlar, o'zgarish va yangilanishlar, avvalo, xalqning qudrati, salohiyati va kuchiga tayanadi. Davlatimiz rahbari ta'kidlaganidek, O'zbekistonning ertangi kuniga ishonchni mustahkamlash, ajdodlarga munosib bo'lish uchun islohotlarni ilmdan boshlash kerak. Chunki ilmsiz hech bir sohada natija bo'lmaydi. Keyingi uch yilda bu boradagi muammolarni samarali hal etish, mamlakatimizda kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish bo'yicha keng ko'lamli ishlarga yaxlit reja yaratildi. Shu maqsadda qator Farmon va qarorlar qabul qilinib, bu boradagi kompleks sa'y-harakatlar uchun puxta huquqiy zamin yaratildi. Maktabgacha ta'lim, umumiy ta'lim va oliy ta'lim tizimi mazmunan va sifat jihatidan yangilanib ta'lim klasterini barqaror faoliyati ijobiy amalga oshirishini kafolatlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sh.M.Mirziyoyev "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi (keyingi o'rinlarda — Konsepsiya)" O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 08.10.2019 yildagi PF-5847-sonli qarori.
2. Sh.M.Mirziyoyev "Yangi O'zbekiston strategiyasi" Toshkent-2021, 6.07.2021y 128b
3. G.I.Muxamedov "Pedagogik ta'lim innovatsion klasteri: ehtiyoj, zarurat, natija" xalq so'zi" gazetasi 2019 yil 15 fevral.
4. Raxmonov A.R Uzluksiz ta'lim tizimida milliy iftixor tuyg'usini shakllantirish ijtimoiy-pedagogik muammo sofatida. Uzluksiz ta'lim ilmiy-uslubiy jurnal//Toshkent sh Furqat ko'chasi 174-uy 2020 yil maxsus son.
5. Raxmonov A.R, Luxmanov D.B.Maktabda ta'limning ijtimoiy sheriklik modelini yaratishda klaster yondashuv. 244-249 VOLUME 1, ISSUE 4 DECEMBER 2020